

Cha tôi, Giáo Sư Phạm văn Còn (1894 – 1982) Hiệu Trưởng Lycée Petrus Ký

Phạm Tân Bình

Giáo sư Phạm văn Còn [Nguồn: ảnh Phạm Tân Bình]

Tôi là Phạm Tân Bình, trưởng nam của Giáo sư Phạm văn Còn, cựu Hiệu Trưởng Petrus Ký. Từ khi Việt Nam lấy lại chủ quyền từ Pháp cho đến tháng 4/1975, trung học Petrus Ký có 13 vị Hiệu Trưởng. Đó là các Giáo sư:

- 1) Lê văn Kiên, 1947- 1951
- 2) Phạm văn Còn, 1951- 1955
- 3) Nguyễn văn Kính, 1955 - 1957
- 4) Nguyễn văn Thơ, 1957 - 1958
- 5) Nguyễn văn Trương, 1958 - 1960
- 6) Phạm văn Lược, 1960 - 1963
- 7) Nguyễn Thanh Liêm, 1963 - 1964
- 8) Trần Ngọc Thái (nhiệm kỳ 1), 1964 - 1966
- 9) Trần văn Thử, 1966 - 1969
- 10) Trần Ngọc Thái (nhiệm kỳ 2), 1969 - 1971

- 11) Trần văn Nhơn, 1971 (1/2 năm)
- 12) Bùi Vĩnh Lập, 1971 – 1973
- 13) Nguyễn Minh Đức, 1973 – 4/1975

Theo danh sách trên, cha tôi là vị Hiệu Trưởng người Việt thứ nhì của Petrus Ký.

Cha tôi sinh tại làng Bình Đức, tỉnh Long Xuyên năm 1894 trong một gia đình Nho giáo.

Năm 1914, khi học xong bậc Trung Học, nhằm vào lúc Đệ Nhứt Thế Chiến bùng nổ (1914 – 1918), lúc bấy giờ Việt Nam là thuộc địa của Pháp nên cha tôi đã phải gia nhập quân đội Pháp với chức vụ Thiếu Úy Thông Dịch ở Pháp được 4 năm.

Sau đó, cha tôi giải ngũ, trở về Việt Nam tiếp tục theo học và tốt nghiệp ban Văn Chương trường Cao Đẳng Sư Phạm Hà nội (1923). Cha tôi được bổ về làm giáo sư dạy học tại Cần Thơ đến năm 1925 rồi chuyển về dạy ở Mỹ Tho. Cha tôi có nhiều học trò sau này được giữ những chức vụ quan trọng như các ông biện lý Huỳnh Khắc Dụng, ông Phan Khắc Sửu (học trò của cha tôi tại Cần Thơ), và Dương văn Minh (học với cha tôi tại Mỹ Tho), v.v.

Năm 1926, cha tôi được phủ toàn quyền Pháp mời về Sài Gòn giữ chức vụ Giám Đốc Kiểm Duyệt Báo Chí.

Lúc thủ tướng Nguyễn văn Xuân thành lập nội các (vào 8 tháng 10 năm 1947), cha tôi được mời giữ chức vụ Công Cán Ủy Viên cho thủ tướng, và sau đó giữ chức vụ Tổng Trưởng Giáo Dục (thay thế ông Vương Quang Nhượng bị ám sát).

Lúc Quốc trưởng Bảo Đại chỉ định ông Nguyễn Phan Long làm Thủ tướng kiêm Bộ trưởng Bộ Ngoại giao (vào 21 tháng Giêng năm 1950), cha tôi được mời giữ chức vụ Phó Tổng Giám Đốc Cảnh Sát Công An.

Từ bên trái Giáo sư Phạm văn Còn và các ông tướng Mai Hữu Xuân và Trần văn Đôn. Hình chụp tại Đà Lạt [Nguồn: anh Phạm Tân Bình]

Sau vụ học sinh Trần văn Ôn (9-1-1950), thủ tướng Trần văn Hữu bổ nhiệm cha tôi về làm Hiệu Trưởng Lycée Petrus Ký (thay thế Giáo sư Lê văn Kiêm) cho đến khi cha tôi về hưu năm 1955. Cha tôi mất vào năm 1982 tại Tân Định, Sài Gòn.

Trong thời gian làm Hiệu Trưởng tại Petrus Ký, cha tôi đã chỉnh trang trường như cho xây cổng trường, thay hàng rào bằng hoa dâm bụt (hibiscus) bằng hàng rào gạch, xây nhà để xe đạp cho học sinh, v.v. Trong sân trường giờ còn lưu lại vài bụi dâm bụt. Nhưng một biểu tượng quan trọng nhất, gần như có tính cách lịch sử, mà cha tôi để lại cho hậu thế là việc ông đã chỉ thị cho ông Hai thợ mộc của trường khắc câu đối hai bên cổng trường như sau:

Vế 1 (trắc), ở bên phải từ ngoài nhìn vào:

KHÔNG MẠNH CANG THƯỜNG TU
KHẮC CỐT

vế 2 (bằng):

TÂY ÂU KHOA HỌC YẾU MINH
TÂM

Rất tiếc, câu đối này đã bị xóa đi sau 4/75 nhưng ý nghĩa của nó vẫn luôn được khắc ghi trong lòng của cựu học sinh Petrus Ký.

孔孟綱常須刻骨
西歐科學要銘心

Trong suốt cuộc đời phụng sự quốc gia, cha tôi đã được ân thưởng Đệ Ngũ Đẳng Bảo Quốc Huân Chương và các huy chương Officier du Dragon d'Annam, Officier de la Legion d'Honneur và Officier de l'Instruction Publique.

Đệ Ngũ Đẳng Bảo Quốc Huân Chương

Officier du Dragon d'Annam

Officier de la Legion d'Honneur

Officier de l'Instruction Publique

Phụ chú:

1) Anh Phạm Tân Bình là một trong những cựu học sinh của Lycée Petrus Ký.

Anh đã theo học tại Chasseloup Laubat, từ 11ème đến 5ème (1947-1953) nhưng đã chuyển qua học 4ème và 3ème (1953-1955) tại Lycée Petrus Ký khi thầy Còn làm Hiệu Trưởng của trường. Sau khi thầy Còn về hưu, anh

Bình lại trở về Chasseloup Laubat để hoàn tất bậc Trung Học (1956 - 1959).

Anh Phạm Tân Bình

Bạn học của anh Bình tại Chasseloup Laubat vào năm 1956 – 1959, có:

a) *Thầy Hiệu Trưởng Nguyễn Minh Đức (#13 theo danh sách ở trên),*

b) *Anh Nguyễn Lộc Thọ, cựu Hội Trưởng hội Ái Hữu Nam California (anh Thọ cũng đã dạy lớp đêm tại Petrus Ký),*

c) *Anh Nguyễn Trung Nguơn (cựu Hiệu Trưởng Lê Quý Đôn, hiện cư ngụ tại Georgia).*

Anh Bình khởi đầu nghiệp giáo, dạy Pháp văn, tại Trung Học Ngô Quyền (Biên Hòa) vào năm 1962. Năm 1965, anh bị gọi động viên theo khóa 21 Sĩ Quan Trừ Bị Thủ Đức. Năm 1968, anh được biệt phái về làm việc tại bộ Giáo Dục. Năm 1972, anh Bình được chọn dạy lớp đêm tại Petrus Ký. Sau 4/75, vì là sĩ quan biệt phái, anh bị đi học tập cải tạo. Sau khi được thả về, anh đã cùng gia đình sang định cư tại thành phố Winston-Salem (North Carolina) từ 1990 cho đến nay.